

1868-02-04

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

Carl Jacobsen

FAKTA

Type:
Letter

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Arkivplacering:
Uden FA-nummer, æske F 3,1

Keywords:
Industrial archaeology, brewery
design, brewery technology

SUMMARY

12 page letter om brewery technology in Pesth and fermentaion in Schwechat.

TRANSSKRIFTION

Tirsdag Aften d 4 Febr

Kjære Carl!

Det glædede mig meget af det Brev, din Moder modtog i Forgaars, at see at Du i rette Tid havde modtaget det Creditiv paa Wien, som jeg havde sendt Dig.- Det var en overraskende Efterretning, at Bryggeriet ved Pesth ikke var et Dampbryggerie. Jeg havde ret glædet mig til at faae nærmere Efterretning om dets Indretning og Drift, for at kunne sammenligne det med mit, der jo først i denne Vinter er blevet et fuldstændigt Dampbryggerie; thi ifjor var kun den ene Kjedel indrettet til Dampkogning, hvori alle Mæskekogningerne foregik, men Kogningen af Humlearten kun tildeels, nemlig i Begyndelsen og Slutningen af Saisonen, hvor der kun Brygges 2 Gange i Døgnet. Derimod blev Urten i den største Deel af Vinteren, hvor der brygges 4 Gange i Døgnet, kogt i den anden Kjedel over aaben Ild og jeg

har saaledes endnu ikke nogen fuldstændig Erfaring om det dampkogte Øls Holdbarhed i Slutningen af Sommermaanederne. Jeg stoler imidlertid trygt paa, at de theoretiske Grunde, som tale for Dampkogningens Anvendelighed, ogsaa til Lagerøl, vil holde Stik i Praxis. Selv om man andetsteds har faaet mindre heldige Resultater, vil dette ikke forskrække mig, da Maltningen og Tørringen hos dem kan have Andeel deri. Dertil kommer, at Ingen, uden jeg, har damptæt lukkede Kjedler, hvori Urten koges ved 1 à 2 Punds Tryk, altsaa ved en Temperatur af lidt over Kogepunctet.

Urtens Klaring ved Kogningen, saavelsom dens Klarhed paa Svalebakkerne og Bundfaldets Fasthed paa disse ere ogsaa ganske uforandrede, hvadenten der er kogt ved Damp eller aaben Ild. Om Gjæringens Gang og Attenuationen gjælder det Samme. Dersom Du faaer Leilighed til at tale med Sedlmayr derom, maa Du fortælle

ham dette og meddele mig, hvad han siger derom.- Det har glædet mig meget, at han har taget saa venligt imod Dig og at Du har saa

god Udsigt til hos ham at kunne fuldstændiggjøre det Cursus, som blev afbrudt paa Halvveien i Schwechat.- Denne Afbrydelse var jeg slet ikke glad ved, da det er af Vigtighed at kunne følge en Fabrikation, som vor, fra Begyndelsen til Enden paa eet Sted. Det har imidlertid haft en ikke ringe Indflydelse paa min Mening om dette Punct, at jeg, til min Overraskelse seer af dit Brev fra Pesth, at Gjæringen i Schwechat har været ført saa forunderligt, ja ubegribeligt planløst. Naar Du ikke havde haft saa fortrinlig Leilighed til at observere Alt nøie, maatte jeg troe at din Skildring af Gjæringstemperaturens Forskjellighed beroede paa en Misforstaaelse.- Er det muligt at man hos Dreher er saa skjødesløs, at lade Urten nedsvale saa høist forskjelligt ? Nogen fornuftig Grund dertil kan jeg ikke tænke mig.

Jeg er efter denne Meddelelse endnu mere end tidligere begjærlig efter at modtage din fuldstændige Rapport over de enkelte Gjæringers daglige Gang i Schwechat med Angivelse af Varmegrader og Attenuation, Klaringen i Prøveglassene og Gjærens Beskaffenhed.- Hos mig har Erfaring atter og atter vist, at ethvert Spring i Gjæringstemperaturen medfører Uregelmæssigheder ogsaa i de følgende Gjæringer og jeg holder derfor med stor Strenghed over den størst mulige Stadighed i Gjæringens Gang.- Jeg tvivler ikke paa, at Du ogsaa hos Sedlmayr vil finde en saadan Stadighed navnlig i Sommerøllets Gjæring, hvilken jeg vil bede Dig at observere meget omhyggeligt. Hos mig bliver Attenuationen observeret og noteret for hver Dag (Morgen) og Temperaturen 2 Gange daglig, samt senere i Lagerfadene i Kjeldereren hver 8de eller 14de Dag.

II

Det er vanskeligt for mig, at give Dig noget Raad med Hensyn til den Post, Du taler om, deels fordi jeg ikke nøie veed hvor solide dine Kundskaber og hvor klart dit Overblik er over alle de forskjellige Dele af Bryggeriet og ei heller veed hvor moden Du er til at styre en heel Bedrift og til at lede og ordne Folkenes Virksomhed og Arbeidets Gang, samt Bogføring osv, deels har jeg nogen Betænkelighed ved at give dig Raad paa en Tid, da Du bag ethvert Raad fra mig ikke søger efter mine Grunde men kun bilder Dig ind at see en Villie. Men da Du udtrykkeligt forlanger det, bør jeg ikke undslaae mig for at sige Dig min Mening, forsaavidt jeg troer at kunne have en nogenlunde begrundet Mening. Jeg vil da

begynde med at sige at det, der mest har glædet mig i dine senere Breve, var den Udtalelse, da Du skulle forlade Schwechat, at Du dér for

første Gang følte, at Du langt fra var færdig og at Du endnu havde meget at lære, thi dette vidnede netop om, at Du var paa den rette Vei til at lære Noget tilgavn.- Jo dybere Ens Indsigt bliver, desto klarere seer man hvad man mangler. Men nu, i det Øieblik da Du har indseet Hvad og Hvormeget Du mangler, at afbryde dit Studium og begynde med bevidste Mangler at bestyre et heelt Bryggeri, det vilde jeg visselig i dit Sted ikke gjøre, navnlig ikke under saa vanskelige Forhold, som de hvorunder et Bryggeri af lagerøl i Pariser Klima med en kostbar og sparsom Iisforsyning er stillet. En ganske Anden Sag vilde det have været, dersom der var Tale om en subaltern Post under en dygtig Bestyrer, af hvem Du kunde lære, hvad Du endnu mangler og altsaa i en Stilling, hvori Du ikke paatog Dig mere, end Du har Bevidsthed om, at Du kan magte og hvori Du kunde tilegne Dig - efterhaanden- hvad der kræves til selv at styre det Større og det Hele.

Det Raad, Du forlanger af mig, kan derfor ikke gaae ud paa Andet, end at benytte den gunstige Leilighed, Du nu har hos Sedlmayr til at lære saameget som muligt, ved at tage practisk Deel i Arbejderne og fortrinsviis at beskæftige dig med at iagttage de Phænomener som Du føler, at Du har mindst Indblik i og at fortsætte dette Studium lige til Enden af Saisonen.- Den Sammenligning mellem München og Wien, som Du derved vil faae Leilighed til, vil give dig Meget at tænke over, hvilket jeg troer Du trænger til.- Det synes nemlig at fremgaae af dine - iøvrigt flittige - Betragtninger, f. Ex over Køllerne i Schwechat, at Du ikke ret har udviklet Evnen til at anvende de Kundskaber - in casu i Physiken - hvoraf Du maa være i Besiddelse.- Da Du ligeledes vil faae rig Leilighed til at tæke over Meget og til at anvende det Lærte i Reflexioner over Forskjellighederne ved at gjøre den omtalte Reise med Hatt til Bochum, osv, troer jeg ikke at Du bør lade denne Leilighed gaae fra Dig. Den vender, som Du selv siger, ikke let tilbage under saa

gunstige Betingelser.- Alt dette synes Du jo ogsaa selv at indsee og naar Du alligevel føler Tilbøielighed til at opgive disse Fordele, er det, som Du siger, dreven af Trangen til en selvstændig Stilling

ligeoverfor mig (hvormed Du atter tænker paa en "Villie" og ikke paa min Indsigt i og Omsorg for dit sande Bedste). Men hvorledes Du end betragter mit Forhold saa synes det dog klart, at en tidligere eller sildigere Indtræden i en tjenende Stilling ikke kan have nogen Indflydelse paa det Tidspunct, da Du kan komme i en virkelig selvstændig Stilling lige overfor mig, thi, ligesom jeg af pecuniære Grunde ikke kan hjælpe dig i Vei før om 2 Aar, saaledes anseer jeg det heller ikke tjenligt for Dig, ja ikke forsvarligt, om jeg vilde gjøre det tidligere og jeg kan neppe troe, at Du selv ved moden Overveielse vil finde Dig moden til at begynde en selvstændig, borgerlig Virksomhed, før Du har naaet de 28 Aar og brugt Mellemtiden med stor Iver.

III

At der ikke er den mindste Udsigt til, at der i den nærmeste Fremtid vil blive Brug for flere bayerske Bryggerier herhjemme, har jeg jo sagt Dig og det følger deraf, at Du nærmest maa tænke paa at bryde din Bane i Retning af forædlet overgjæret Øl, for hvilket det engelske pale Ale er den fortrinligste Type.- Det er saaledes min Overbevisning, at Du, efter at have erhvervet Dig den almindelige Indsigt i Bryggeriets Theori og Praxis, - fremfor Alt bør beskæftige dig med din fremtidige Specialitet og at Du derfor, saasnart Du er færdig i Tydskland, gaaer til England, hvor Du vistnok snart vil føle, at 2 Aars Studium og Øvelse ikke er formeget.- Saavidt jeg kjender til de engelske Forhold, vil Du ogsaa der, lettere end andetsteds, kunne faa en Post efter i nogen Tid at have arbeidet som Volonteur. Det er i denne Form

at de unge Mænds Uddannelse i Reglen gaaer for sig i dette Land og det er jo heldigt, at denne Form stemmer godt med din Tilbøielighed.- Om jeg kan komme til England i Sommer og reise med Dig, veed jeg endnu ikke med Vished, da jeg haver ikke Lidet at gjøre herhjemme. Ogsaa er jeg i Tvivl om det vilde være gavnligt at vi mødes, saalænge Du ikke er kommen saavidt, at Du kan indsee, at jeg kun handler i din sande Interesse, eller at Du idetmindste kan troe paa Muligheden af, at jeg seer klarere end Du og saaledes uden Modvillie følge mine Raad.- Men selvom jeg ikke skulde kunne komme til England og introducere Dig - hvad jeg ikke vil opgive Tanken om - saa kan jeg dog skaffe Dig saamange Anbefalinger og Introductioner dels fra den fortræffelige, mig hengivne, gamle Aird og Cochrane dels fra de

Mænd der have de betydeligste Forbindelser i England,

at jeg tør stole paa, at Du ogsaa i dette Land vil være gunstigere stillet end nogen anden Dansk let vilde være.-Mit Raad er derfor, ligesom tidligere, at Du bereder Dig paa at reise til England saasnart du er færdig i Tydskland.-

---

Jeg er i nogen Forlegenhed i Anledning af en Anmodning, som jeg nylig har faaet fra Bourgeois om at give ham en Caution til en Banquier i Paris paa 5-6000 francs for at han kan discontere de Vexler han modtager for sine industrielle Leverancer. Men en Caution er = et Laan og et Laan er i Regelen = en Gave og fortiden tør jeg ikke være saa rundhaandet.

For et Aar siden havde jeg neppe betænkt mig. Paa den anden Side vilde jeg gjerne hjælpe den stakkels Mand paa Gled og jeg troer derfor at jeg maa gaae en Middelvei

Hermed maa jeg slutte for denne Gang.

Lev vel!

Din Jacobsen

1868

4/2

C.M.

Kjære Carl!

Cimbrug Allee p 4 Febr.

Det glæded mig meget af det Brev, din
Moder modtog i Torsdag, at hun at du i
mit Tid fandt mest lyst til Landarbejde
Wien som jeg fandt svært dig... Det var
en ~~enorme~~ store flomstøring, at begynde
med Petter i den nye stambrugssagen. Jeg
fandt det glædet mig lidt at se en gammel
flomstøring om det Landarbejde og Drift,
for at kunne sammensluttes det med mit,
der jo først i denne Winter er blevet
et fuldstændigt stambrugssagen; thi ellers
var den den nye Tidel indvundet til
stambrugssagen, som alle Markbrugssagen
fandt, men Lægningen af Familien den
den Tid, nemlig i begyndelsen af det
ningen af Torsdag, som det den begynde
2 Gang: dages. Dermed blev det
i den første del af Winteren, som det
begynde 4 Gang: dages, for i den
anden Tidel end at den del og jeg

Jeg skalde endnu ikke nogen fuldstændig
forfaring om det saage Sagte Selskab
for: Stutning af Samvirkende
Jeg skalde imidlertid sigge paa, at
de Høiesterne Givende, som skal for saage
Ligningens Anvendelighed, og for det Høiester
med Jule Tid i Prag. Iden om man
andstede for saage mindre Jeldige Selskaber
med alle de fordelelige, da Mathiessen
og Cøiessen for den som saage Andre
deri. Iden saage, at Tugan, iden jeg
for saage tal liddet Selskab, som vilken
Sagte med 1 i 2 pund Tugte, althaa med
en Cøiessen af lidt om det Høiester.
Isten Høiester med Ligning, saage saage
den Høiester paa Selskaberne og Ligning
saldede Selskab paa deri om og for gaude
isaaandte, saage ender der er Sagte med
saage alles aaben Selskab. Om Givningens
Gang og Althaaandem gjeldes det saage.
Isten du saage Selskab det at tale
med Selskabet den, men du saage

Jeg vilde og meddele mig, hvad jeg siger
derom. - Det var glædet mig meget, at
jeg var klogt saa muligt iind sig og at
du var saa god, hvilket du var saa at sige
fuldstændigjens det Løstet, som blev afbrudt
paa Jalouren: Schwechat. - Druen Afkjørlig
nu jeg skal ikke glad nok, da det er af sig
ligesom at kunne følge en Lakonikation, som
nu, for begyndelsen du funder paa det. -
Det var iindstændig samt en ikke mindre Løstet.
Hvis paa min Mening om alle Punkt, at
jeg, dit min Ommanrelse fæst af det Løstet
for Pesth; at Gjæring: Schwechat jeg
nuvel fæst saa foruendeligt, ja i begribeligt
glædeligt. Naar du ikke Løstet saa fæst,
dertil Løstet dit at abnorme Alk min,
maatte jeg saa at din Kildring af Gjæring
+ Encypraturum Løstet berede paa
en Misfælsælt. - for det muligt at man
for Doche er saa Kjædeligt, at det ikke
mednede saa Løstet fæst? Nu som foruendelig
Gæund betid kan jeg ikke sige mig.

Jeg er efter denne No. Delte endnu mere
and lidlige begjærlig efter at modtage
din f. d. M. sendte Læggend amng. De
næstl. Gjæringens daglige Gang med
Aeginselt af Næringsgrads og Althainalein,
Klarings: Fremgaaelse og Gjæring, kan
sufficere. - Jeg vil for forsæring, allers
og allers mest, at skænt Gjæring: Gjæring,
Læggend amngens Kvalitetsforhold
og saa: de følgende Gjæringens og jeg
saldes derfor med den Næringsgrad
den højest mulige Kvalitet: Gjæringens
Gang. - Jeg tænker ikke paa, at du ogsaa
for Sedlmayr vil finde en god Kvalitet.
nemlig: Sammenlægt Gjæring, hvilken
jeg vil bede dig at afskaffe meget omhygg-
ligt. Jeg vil bliv Althainalein af for-
nænt og udsætt for den dag (Morgen) og
Temperaturen 2 Gange daglig, samt paa
i Læggend amng: Gjæringens Gang 8de eller 14^{de}
dag.

II ^{4/2} 68
C.M.
Det er mærkeligt for mig, at gemt dig noget
skad med Jantzen til den Post, du taler
om, det fandt jeg ikke udsid med Jantzen
saledes den Tindrabes og Jantzen bladet det
Omskiftet er amov alle de forskjellige dele
af Ligningsret og si Jantzen med Jantzen
du er det at Jantzen en Jantzen og
det at Lant og Jantzen Tindrabes
og Arbejdet Jantzen, samt Ligningsret
det Jantzen Jantzen betydeligt med at
Jantzen Jantzen Jantzen en Jantzen, da du Jantzen
Jantzen Jantzen Jantzen Jantzen Jantzen
Jantzen Jantzen Jantzen Jantzen Jantzen
en Jantzen - Men da du indlydende Jantzen
Lantzen det, Jantzen Jantzen Jantzen Jantzen
Jantzen Jantzen Jantzen, Jantzen Jantzen
at Jantzen Jantzen en Jantzen Jantzen
Jantzen - Jantzen Jantzen Jantzen Jantzen
Jantzen at det, Jantzen Jantzen Jantzen Jantzen
Jantzen Jantzen, Jantzen Jantzen Jantzen, da du
Jantzen Jantzen Jantzen Jantzen, at du Jantzen Jantzen

Jæder Gang fælt, at di læggher var
færdig og at di ender Jæder meget at
lære, di alle midterde udeleg om, at di
var gaa den rette Kier dit at den Kædet
tilgæmte. - Jo Syberer for endigt blivend,
dette Hærens for man God man mangler.
Men nu, i det Skiblet de di for indtæt
God og forureget di mangler, at afkødet
dit Skiblet og kæjnde ~~at~~ med benidde
Mangler at kætje at Jædt kæjjeri, dit
milde jeg mistelig: dit Kædt ikke gjær, navnlig
ikke ender for næstelige Læfald, som de
forvænder at kæjjeri af Læfald i Jæder
Eller end en Læfald og Jæder dit forvænder
at Skiblet. - for ganske anden Gang mildt dit
Jæder næst, Jæder det var Ede om en forvænder
Jædt ender en dygtig kætje, af Jæder di kætje
Læder, God di ender mangler og allfar i en
Kæting, Jæder di ikke Jæder dig ender, end di
for benidde om, at di Jæder mangler og Jæder
di kætje tilige dig - afvænder i God det
Læder dit Jæder at Jæder dit Hærens og dit Jæder.

At duad; du forlanges af mig, den drøft
ikke gaar ud paa Gudst, end at kænnde den
gæmle Lidelid, du vi for for Sedlmeget
tit at lave saameget saer uueligt, end at tage
graadigt deel i Arbeidene og forbruden at
kænnde sig end at indtage de forsaamene,
saer du selvs, at du for uueligt Sedl i og
at forstaa alle Mændene lige til fæder af
Paisaen. - Den Sammenligning uuelige Mændene
og Næste, saer du drøft til for Lidelid
tit, til gæmle sig meget at kænnde aars, jueligt
jag drøft du kænnde tit. - Det sjøndt uueligt
at forsaame af dem - iænne flidige - kænnde
uueligt, f. for aars Tællede i Skæbne, at du
ikke vil for indvillet forsaame tit at aarsende
de Tællede - in caen i flidige - Juasaf du
uueligt men i kænnde. - Ja du kænnde
til for mig Lidelid tit at kænnde aars meget
og tit at aarsende det kænnde i kænnde aars.
Læstellighedene end at gæmle den aarsende
Læst end kænnde tit kænnde, saer, saer jueligt
at du kænnde kænnde Lidelid gaar for sig. den
uueligt, saer du selvs sig, ikke til kænnde aars saer

gæstlige Betænkelse. — Allt Allt spjant det
jå agjaa fuler at iudsee og uans den alligevel
fuler Eilbærligst det at agginge disse Sunde,
at M. som den siges, droner af Cranger det en
fulerstandig Nilling ligesom enig (Jovend
den atter lantur paa en "Nelle" og M. paa min
Sundt i og Omfang for det paa de bedste)
Man faaledes den end betragter med Løstald
paa spjant M. dog blødt, at en litlegere allert
fildigene Sundheden i en ligenude Nilling
ikke den saa uagere Sundhedsstet paa M.
Erdspjant, da den den samme i en mækelig
fulerstandig Nilling ligesom enig, si,
ligesom jeg af pinniaion Grunde M. saa
Hælses sig i M. saa som 2 Oer, faaledes
anses jeg M. Jelles M. Ljendigt for sig,
ja M. funderatligt, an jeg mildt gjær M.
litlegere og jeg den uagere den, at den paa
end ender Panamaiske mit gjær sig ender
det at begjær en fulerstandig, kargelig Nilling
saafuld, saa den saa uans den 28 Oer og
kong Mellaubedens end paa Løstald.

III. 4/2 68
C.M.
At det ikke er den mindste Uvigt det,
at det i den nærmeste Samfund vil blive
Krig for flaa kærteste Kongerige Jern-
Hæmmen, for jeg jo fast vil og det følger
deraf, at du nærmest maa tænke paa
at bryde din Bane i Sletning af forældet
anæggeret, og for smilket det regelte
pale. Altså er den forlovedte Egen - -
det er forledet min Omtænkning, at
du, efter at have udforsket dig den al-
mindelige Gudstid i Kongeriget Egnen
og Jaeger, - forudsat Altså ^{hans} behagelige
dig med din forældte Specialitet
og at du derfor, forudsat du er forledig
i Egnland, gaaer til Fugland, for du
misker for det med fald, at det er det bedste
og smalle ikke er forudsat. - Saamt jeg
haender til de regelte Tænder, med den offen-
der, Altså med andethed, Linné for en
Jord efter i næsten Tid at have arbejdet
for Malantier. Det er i denne Tid

at de unge Mandt Udkaerelse i Lygten
gaar for sig i alle Land og det er jo
feldigt, at deene Linn faaer godt med
der Uebenslyghed. - Om jeg kan faaer
de Lygten i faaer og maa med dig,
naar jeg ender alle med Hilsen, da jeg
faar alle Leds at gaaer forfremme. Og
er jeg i Coint om det milder mere gaarligt
at ni maader, faaer de alle er faaer
faar, at de kan ind, at jeg kan
i der faaer Hilsen, eller at de ind
kan kan gaa Hilsen af, at jeg faar
Hilsen med de og faaer de Mad
falsk mine Leds. - Men selv om jeg
alle Hilsen Linn faaer de Lygten og
introducere dig - faar jeg alle med
Leds om - faaer kan jeg sag Hilsen
faaer alle Uebenslyghed og Hilsen
dels fra de Hilsen, mig Hilsen,
gaaer Leds og Leds, dels fra de Mand
de faar de Hilsen Leds i Lygten.

at jeg læs skal gøre, at du agter i det
Land mit navn givstignen tillad mig
anden Gang det mildt navn. —

Mit Land er derfor, ligesom det ligner,
at du hører dig gøre at viise det fjerde
sækket du er færdig i: Eydland. —

Jeg er i mig selv i: Auladung
af en Occidental, som jeg rigtig har faaet
for Bourgeois om at give dem en Læst
til en Canguin i Paris på 5-6000 francs
for at jeg kan se dem i de fleste af
modtagerne for sine individuelle Læst
Men en Læst er = et Land og et
Land er i Læst = en Gang og færdig
Læs jeg ikke mere for mundsaad. — Det er
Aldrig siden Landet jeg aldrig betragter mig
for den anden Side mildt jeg givstignen
den færdige Mand på Glad og jeg Læst
derfor at jeg mere gøre en Middele

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARISBERGFONDET

Jarund maã þu þetta jar
Ánuu þu! Læu mat!
Álu Jacobsen